

OAR LABURRAK

BASOAGAZ MAITEMINDU ZAN MUTILLARENA

Abadiñoko neska eder bategaz maitemindu ei-zan Albokoetxeko mutillik gazteena. Ederra ei-zan neskia, baiña etxaguntza aundiko alabia, eta ez ei-eutzan jaramonik egin mutillari, beartsuen etxeko semia zalako.

Umore onekua eta mutil argia izan ei-zan ordurarte Turdiñ Albokoetxekoa, eta illun-negarguran gelditu ei-zan ordutik aurrera.

Ez ei-eban erromerietara urtetan ordurarteko moduan bere mutil lagunakin. Etxean gelditzen ei-zan domeketan, eta Altzarteko erreka-basoan egoten ei-zan arratsaldietan.

Egunak joan eta egunak etorri, askotan joan ei-zan ara baso aretara Turdintxu (urteak domekak daukozan beste bidar eta geiagotan be bai) eta basoagaz maitemindu egin ei-zan azkenean.

Beste mundu batean bizi zan antzak artu ei-ebazan, eta alde egin ei-eban etxetik, iñori be nora joian esan barik.

Iñork be ez ei-eban geiago jakin ezer Turdintxuentzaz. Betiko aldendu egin ei-zan.

Udiaren azkenengo egunetan gertatu ei-zan au, eta aritzen orri gorriak jausi ziranean agertu ei-zan zugaitz barri bat, inguruetan be antzekorik ez eukana. Negu gogorrean loratu egin ei-zan bera, lora zuri ederrakaz, baiña fruturik ez ei-eban emon.

Eta urrengo udabarrian igertu egin ei-zan betiko.

Turdiñtxu maiteminduarena zala, esaten ei-eben orduko ardizaintzailleak.

ERRAMUNT XU FERNANDEZ

Naparroako euskal erritxo batean jaio zan Erramuntxu. Mugako

erritxo batean. Ango bertako alabea ama. Galiziarra aita, muga-
gizona, karabiñerua.

Gerrate osteko urteak ziran Erramuntxu jaio zanean. Bere ama-
ren jaiotetxean etorri zan mundura, Etxezabal baserrietxean.

Zazpi urtekoa zala ondiñoko, Portugaleko mugara aldatu eben
aita. Ama eta beste neba arreba txikiat be ara joan ziran, Galiziara.
Aitonakaz gelditu zan Erramuntxu.

Euskaldun azi zan Erramuntxu, galiziar abizena euki arren.
Amalau urte bete ebazanean, opizioaren bat ikasteko ordua eldu zala
ta Iruñera bialtzea pentsau eben. Barri txar bat etorri zan orduan:
alargun gelditu zala ama, sei umegaz.

Jaioterrira etorri zan andra Maritxu alarguna, ume guztiekaz.

Mutil argiak urten eban Erramuntxuk eta ikasteko sari bat emon
eutsoen, arioplanuetako pilotu egiteko.

Amar bat urte dala ezkondu zan bere errian, gaztetan ezagutu
eban auzoko neska batekin.

Beti gorde dau Erramuntxuk gaztetako euskeria. Seme bi deu-
koz orain. Euskeraz egiten dabe geienetan etxean, Madrillen bizi
izan arren. Errira etorten dira uda guztietan. Asko maite dauz bere
jaioterri bazterra ta gaztetako izkuntzia.

Euskaldun gelditu da Erramuntxu, biotzez eta arimaz. Bere se-
meak be aitaren bidetik datoz.

Beste ainbeste ez dabe zure erriko gazte danak egin, ez, Erra-
muntxu Fernandez!

Zure moduko seme larregi ez dau emon gaurko gure Euskalerrri
onek.

Danok ez dogu zure moduan jokatu!!

ITXAROTEN NAGOAN ARTEAN

Beste batzuetan baiño goizago etorri gara gaur bierrera. Leio
luzean gagoz jesarrita bierlagunok, Gariko ta biok.

Dibujugintzan asi da Gariko, eta onek oarrok idazten ni.

Lagun asko ibilten dan kalia ez da gure kale zarra. Baztar ba-
ketsua da.

Begiratu, or nun datorren Don Ixio abade zarra, Iruñan kanoni-
gu dagoena. Urte guztietan etorten da errira bere arreba Pantxika-
gana, egun batzuetarako.

Ez da lodia ta astirua Don Ixio. Argala ta ibili bizkorreko gizo-
na bai. Eguzkia nai euria egin, guardasol aundi bategaz ibilten da
beti.

Gaixuen etxeko kapellau zarragaz dator gaur. Ez dago erderaz egiterik Don Joseba kapellaugaz, eta euskeraz berbetan datoz biok. Txilio-txiki moduan berba egiten dau Don Josebak, eta bein be ez dauz geldirik eukiten eskuak. Baketasun aundian Don Ixio, eta arramuskaraka dabillen antzera Don Joseba. Ez deukie antz aundirik bata-bezteagaz.

Kalearen beste aldean dagoan jauregietxe zarraren lorategiko atea zabaltzen dau ortuan bierra egiten daberen gizonak. Markesa zarraren Barbara alaba neskazarrak urtetan dau bertatik, txakur surmotx bat kateatik daroiala beragaz. Txakur orregaz elizara joango danik ez dot uste, buruko manteliña baltz ederragaz urten arren.

Zitroen txikiagaz dator MariKurutz esnesaltzaillea. Gure aurre aurrian gelditzen da. Astoagaz etorten zan denbora asko ez dala. Kaleko mutil askok baiño obeto ikasi dau automobilla eruaten MariKurutzek.

Ariñeketan doiaz ume txiki batzuk ikastolara. Auzokoak dira. Urrin bizi diranak baiño beranduago elduko dira, sarritan gertatzen dan moduan. Ori da ariñeketia daroiena, liburu pilloa kartera barruan-da!

Bakoitza bere bidean joan da, eta bakarrik gelditu da kalia. Tiriñen soiñua dator, eta biarrera goiaz gu be.

IXTORI BALTZEKO ANDRIA

Ixtori baltzeko andria ei-zan agure gazte denboran ezagutu geiñuen andra zarra.

Erropa zarrakaz jantzita ibiltzen zan, buruko pañeluagaz beti. Amantal antzeko erropa zarategaz egiñiko poltzia eruaten eban besapean, eskean batuten ebazanak gordetako.

Guk ez genkigun aren bizitzaren barririk orduan. Eskeko asko ibiltzen ziran orduan etxerik etxe eskean. Gero, ausoko gaubela batean gengozala, an agertu zan andra zarra. Orduan konturatu zan batoren bat nor zan, eta arrituta gelditu giñan gazteok. Bere gozona il ei-eban eta soloko sats-pillo baten barruan gorde.

Burua bere lekuan ez eukan andria izan ei-zan, eta lotsagarritzko griña baten katugu gelditzeak galdu ei-eban a errukarrizko andra eskekoa. Ez dakit nun emon dabezan azkenengo urteak.

MARKUE